

IN NEDERLAND WETEN WE NIETS VAN SCHALIEGAS

DOOR LUCIA VAN GEUNS

CLINGENDAEL
INTERNATIONAL
ENERGY
PROGRAMME

| CIEP

CIEP is affiliated to the Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'. CIEP acts as an independent forum for governments, non-governmental organizations, the private sector, media, politicians and all others interested in changes and developments in the energy sector.

CIEP organizes lectures, seminars, conferences and roundtable discussions. In addition, CIEP members of staff lecture in a variety of courses and training programmes. CIEP's research, training and activities focus on two themes:

- European energy market developments and policy-making;
- Geopolitics of energy policy-making and energy markets

CIEP is endorsed by the Dutch Ministry of Economic Affairs, the Dutch Ministry of Foreign Affairs, the Dutch Ministry of Infrastructure and the Environment, BP Europe SE- BP Nederland, Delta N.V., GDF-Suez Energie Nederland, GDF Suez E&P Nederland B.V., Eneco, EBN B.V., Essent N.V., Esso Nederland B.V., GasTerra B.V., N.V. Nederlandse Gasunie, Heerema Marine Contractors Nederland B.V., ING Commercial Banking, Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V., N.V. NUON Energy, TenneT TSO B.V., Oranje-Nassau Energie B.V., Havenbedrijf Rotterdam N.V., Shell Nederland N.V., TAQA Energy B.V., Total E&P Nederland B.V., Koninklijke Vopak N.V. and Wintershall Nederland B.V..

CIEP Energy Papers are published on the CIEP website: www.clingendaelenergy.com/publications

TITLE

In Nederland weten we niets van schaliegas

AUTHOR

Lucia van Geuns

COPYRIGHT

@ 2013 Clingendael International Energy Programme (CIEP)

NUMBER

2013 | 04

DESIGN

Studio Maartje de Sonnaville

PUBLISHED BY

Clingendael International Energy Programme (CIEP)

ADDRESS

Clingendael 7, 2597 VH The Hague, The Netherlands
P.O. Box 93080, 2509 AB The Hague, The Netherlands

TELEPHONE

+31 70 374 66 16

TELEFAX

+31 70 374 66 88

EMAIL

ciep@clingendaenergy.com

WEBSITE

www.clingendaenergy.com

IN NEDERLAND WETEN WE NIETS VAN SCHALIEGAS

DOOR LUCIA VAN GEUNS

IN NEDERLAND WETEN WE NIETS VAN SCHALIEGAS

Om de discussie over schaliegas in Nederland goed te kunnen voeren, moeten we eerst onze informatievoorziening erover op peil brengen. Dat betekent eerst beperkte proefboringen, dan kijken hoe we verder moeten.

SCHALIE EN DE VERENIGDE STATEN

Het kan u niet ontgaan zijn: door de toepassing van nieuwe technieken, die schalie en ander dicht gesteente breken (fracking), is de olie- en gaswinning in de Verenigde Staten substantieel toegenomen. De belangrijkste factoren voor het succes van energie uit schalie in de VS in het afgelopen decennium zijn de innovatieve productiemethoden (horizontaal boren, hydraulisch kraken) in combinatie met een sterke competitie tussen de spelers onderling.

Gas uit schalie voorziet inmiddels in meer dan 20 procent van de Amerikaanse binnenlandse behoefte. De prijs van aardgas is hierdoor gezakt en inmiddels bijna drie keer zo laag als in Europa. Deze gunstige energieprijzen is goed voor de lokale economie, trekt industrie aan en verjaagt steenkool als brandstof in elektriciteitscentrales. Tegelijkertijd met deze schalie-boom wordt in de VS het gebruik van duurzame energie gestimuleerd en gaat men veel efficiënter om met brandstof, geholpen door nieuwe regelgeving. De uitstoot van broeikasgassen in de Verenigde Staten is daarom flink gedaald en nadert het niveau van 2005. Hierbij moet wel worden aangetekend dat op wereldschaal deze besparing niet veel uitmaakt, want de goedkope kolen uit de VS worden verhandeld naar Europa waar ze de inzet van relatief CO₂-vriendelijker aardgas verdringen.

De Amerikaanse gedrevenheid om op termijn onafhankelijk van energie-import te worden, maakt het land tevens tot een grotere olieproducent doordat nu ook op grote schaal olie uit schalie wordt gewonnen ('tight oil').

SCHALIE EN HET MILIEU

De schalierevolutie laat andere landen niet onberoerd. In Europa is een discussie ontstaan over het wel of niet omarmen van de nieuwe mogelijkheden van schalie. De angst dat de brede duurzaamheidsagenda daardoor negatief zal worden beïnvloed, bepaalt in grote mate het debat, ook in Nederland.

Schaliegaswinning is in de VS nu gangbaar. Maar vanwege de lage gasprijs is het aantal boringen naar schaliegas in de VS recent sterk afgenomen. Booractiviteiten zijn verschoven naar olierijkere delen van de schalie omdat daar meer geld te verdienen valt. Het gaat hier om vele duizenden booractiviteiten per jaar. In de beginperiode van de schalie-boom werden er zeer grote aantallen boringen verricht door een wildgroei aan bedrijfjes. Uit deze tijd stammen de fouten die zijn gemaakt door gebrek aan regelgeving en het negeren van voorschriften. Veel van de activiteiten vinden plaats in dunbevolkte staten zoals North Dakota en Texas. De weerstand tegen deze industriële manier van olie- en gaswinning is hier niet groot, omdat de financiële voordelen voor de landeigenaar en de lokale economie veelal gunstig zijn. Echter, in meer geurbaniseerde gebieden zoals Pennsylvania is er geregeld sprake van het NIMBY-protest: not-in-my-back-yard.

Documentaires als Gasland en de recente Hollywood film Promised Land geven de verschillende sentimenten met betrekking tot het winnen van fossiele brandstof uit schalie duidelijk weer. Door deze beeldvorming voedt het publiek zich met inzichten die aan feitelijkheden voorbijgaan en een goede afweging in de weg staan. Tegenwoordig stelt de overheid strengere eisen met betrekking tot landgebruik en de impact op het milieu. Er wordt veiliger geboord door grotere bedrijven die een direct commercieel belang hebben bij een goede bedrijfsvoering op lange termijn en blijven investeren in het vervolmaken van de winningsmethoden. Eén locatie van waaruit meerdere boringen een ondergronds gebied van enkele vierkante kilometers beslaan, is nu regel geworden.

SCHALIE EN NEDERLAND

Bij de soms hevige discussies die in Nederland worden gevoerd, is het belangrijk onderscheid te maken tussen de grootschalige manier van olie- en gaswinning uit schalie zoals in VS en de schaliegasproefboringen zoals we die wellicht hier ooit gaan uitvoeren.

De commotie gaat voorbij aan het feit dat we in Nederland en Europa nog maar weinig weten van de winningsmogelijkheden uit schalie. We hebben slechts beperkte kennis van de karakteristieken van de schalieformaties in onze ondergrond die bepalend zijn voor het uiteindelijke potentieel. Er is veel minder geboord op het vasteland van Europa dan in de VS. In Nederland wordt voornamelijk gas gewonnen uit goed doorlaatbare zandsteengesteenten zoals in Slochteren. Schaliefmaties in Nederland liggen diep, zijn sterk 'verbreukt' (het ligt vanwege breuken niet constant op dezelfde diepte) en beslaan daarom kleine oppervlakten. Daarnaast is het nog

geenszins aangetoond dat deze formaties gas (en/of olie) bevatten, laat staan dat deze in commerciële hoeveelheden te vinden is.

De techniek om schaliegas te winnen, wordt alom bekritiseerd in het publieke debat, terwijl de commercieel te winnen voorraden zelf in Nederland en Europa eenvoudig weg nog niet zijn aangetoond. Hier zijn gegevens voor nodig en die kunnen alleen worden verkregen door proefboringen.

RISICO-ANALYSES

We moeten de verdere discussies uitstellen tot na de proefboringen zodat we dan met meer zekerheid kunnen stellen dat winning uit schalie een economische kans van slagen heeft of niet. Het zal er in ieder geval toe leiden dat de uitkomst van de discussies en de risico-analyses die van overheidswege besteld zijn – hoe die ook uitvallen – beter gegrond zijn.

Tevens wordt het geologische inzicht in de vaderlandse ondergrond aangescherpt, waardoor we ook in relatie tot andere technologische ontwikkelingen beter toegerust zijn.

Dit artikel is verspreid door de Nederlandse Persdienst (DNP) en gepubliceerd in diverse regionale dagbladen in mei 2013

CLINGENDAEL INTERNATIONAL ENERGY PROGRAMME | CIEP

VISITING ADDRESS
Clingendael 12
2597 VH The Hague
The Netherlands

POSTAL ADDRESS
P.O. Box 93080
2509 AB The Hague
The Netherlands

TEL +31 (0)70-374 66 16
www.clingendaelenergy.com
ciep@clingendaelenergy.com